

หน้า 1 / 9

ภาควิชาวิเ	_์ ชวกรรมไฟฟ้าแล:	ะคอมพิวเต	อร์	ภาคการศึกษาที่	ปีการศึกษา	
					หมายเลขโต๊ะ	
			•			
					วันที่	

การทดลองที่ 6

Latch and Flip-Flops

<u>วัตถุประสงค์</u>

- 1. เพื่อให้สามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์จำลองการทำงานของวงจรลอจิกเกทได้
- 2. เพื่อให้เข้าใจพื้นฐานของอุปกรณ์ที่มีความจำ และ อุปกรณ์ฟลิป-ฟลอป
- 3. เพื่อให้เข้าพื้นฐานของ D Flip-Flop , T Flip-Flop , JK Flip-Flop

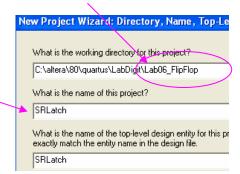
<u>อุปกรณ์</u>

. 1. ระบบคอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง พร้อมติดตั้งโปรแกรม Quartus II เวอร์ชั่น 8.0 (Student Edition) ขึ้นไป

การทดลองตอนที่ 1 วงจร Latch

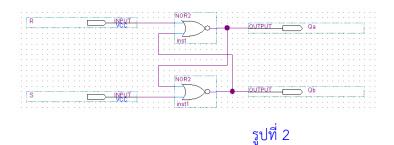
คำสั่งการทดลอง

 ให้ น.ศ. สร้างโฟลเดอร์สำหรับเก็บงานขึ้นใหม่เพื่อเก็บงานในการ ทดลองนี้ชื่อ "Lab06_FlipFlop" จากนั้นให้สร้างโปรเจคชื่อ "SRLatch" ขึ้นดังรูปที่ 1 และใช้ชิพเบอร์ EP3C10E144C8

รูปที่ 1

เขียนวงจรทดลองดังรูปที่ 2 ด้วย Graphic Editor Tool ของโปรแกรม Quartus II และทำการคอมไพล์ให้ เรียบร้อย จากนั้นให้ทำการสร้าง symbol ของวงจรขึ้นมาเตรียมไว้ใช้ในขั้นถัดไป

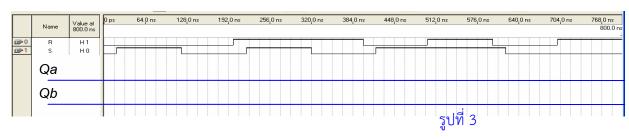

ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ

หน้า 2 / 9

2. สร้างไฟล์แสดงแผนภาพทางเวลา (Timing diagram) ในรูปที่ 3 (ดูวิธีสร้างจากรูปที่ 4) โดยตั้งค่าสำหรับการ แสดงผลจำลองการทำงานมีค่า End Time = 800 ns Grid Size = 1 ns แล้วจำลองการทำงานโหมด Functional mode บันทึกผลที่ได้ลงในรูปที่ 3

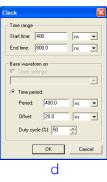
วิธีสร้างรูปคลื่นของ R และ S

- ก) กำหนดอินพุท R ให้เป็นแบบสัญญาณนาฬิกา ในช่วง 0 400 ns ดังรูปที่ 4a ในช่วง 400 – 800 ns ดังรูปที่ 4b
- ข) กำหนดอินพุท S ให้เป็นแบบสัญญาณนาฬิกา ในช่วง 400 800 ns ดังรูปที่ 4C ในช่วง 400 – 800 ns ดังรูปที่ 4d และกลับเฟส กราฟทั้งรูป (ใช้เครื่องมือ inv)

ผลการทดลอง

ให้สังเกตทุกจุดของเอ้าท์พุท Qa Qb ที่มีการเปลี่ยนแปลง

ก) เมื่อ R = '0' S= '1'	จุดที่ 1 ในช่วงเวลา t=ได้ค่า	Qa =	Qb =	
	จุดที่ 2 ในช่วงเวลา t=ได้ค่า	Qa =	Qb =	
	จุดที่ 3 ในช่วงเวลา t=ได้ค่า	Qa =	Qb =	
ข) เมื่อ R = '0' S= '0'	จุดที่ 1 ในช่วงเวลา t=ได้ค่า	Qa =	Qb =	
	จุดที่ 2 ในช่วงเวลา t=ได้ค่า	Qa =	Qb =	
	จุดที่ 3 ในช่วงเวลา t=ได้ค่า	Qa =	Qb =	
	จุดที่ 4 ในช่วงเวลา t=ได้ค่า	Qa =	Qb =	
ค) เมื่อ R = '1' S= '0'	จุดที่ 1 ในช่วงเวลา t=ได้ค่า	Qa =	Qb =	
	จุดที่ 2 ในช่วงเวลา t=ได้ค่า	Qa =	Qb =	
ง) เมื่อ R = '1' S= '1'	จุดที่ 1 ในช่วงเวลา t=ได้ค่า	Qa =	Qb =	
	จุดที่ 2 ในช่วงเวลา t=ได้ค่า	Qa =	Qb =	

ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ

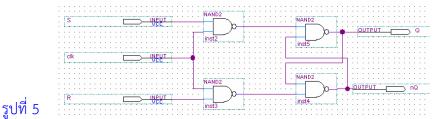

หน้า 3 / 9

จากความสัมพันธ์กันระหว่าง S, R, Qa และ Qb ให้อธิบายสรุปหลักการทำงาน	S	-
หรือคุณสมบัติของวงจร SR Latch	0	Ī
4	0	Ī
	1	Ĺ
		Γ

ลายเซ็นอาจารย์ผู้ควบคุม...../...../....../

- 3. ให้**ปิดโปรเจค**ที่สร้างมาในขั้นตอนที่ 1 2 ก่อนที่จะทำการทดลองต่อไป
- 4. สร้างโปรเจคชื่อ "GatedSRLatch" ขึ้นมาและให้เก็บไว้ในโฟลเดอร์เดิมจากนั้นสร้างไฟล์ชื่อเดียวกันกับโปรเจค สำหรับเก็บงานวงจรในรูปที่ 5 ใช้ชิพ EP3C10E144C8 แล้วทำการคอมไพล์ให้เรียบร้อย

5. สร้างไฟล์แสดงแผนภาพทางเวลา (Timing diagram) ให้ตั้งค่าแสดงผลจำลองการทำงานดังนี้

End Time = 0.5 us

Grid Size = 1 ns

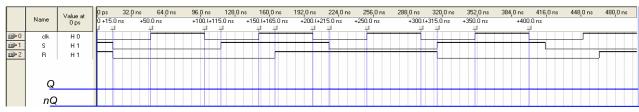
สัญญาณอินพท

clk ให้เป็นแบบนาฬิกา period 100 ns, offset 0

R ให้เป็นแบบนาฬิกา period 300 ns, offset 15 ns

S ให้เป็นแบบนาฬิกา period 200 ns, offset 15 ns

จำลองการทำงานโหมด "Functional mode" บันทึกผลที่ได้ลงในรูปที่ 6

รูปที่ 6

หมายเหตุ 1. สัญลักษณ์ 💹 ในกราฟของ Quartus II หมายถึงการไม่ทราบค่า (unknown)
2. การอ่านค่ากราฟในจดที่มีการเปลี่ยนค่าจะอ่าน<u>แบบกราฟมีค่าต่อเนื่องทางขวา</u>

ผลการทดลอง

ให้สังเกตทุกจุดของเอ้าท์พุท Q และ nQ (not Q , $ar{\mathbf{Q}}$) ที่มีการเปลี่ยนแปลง

ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ

หน้า 4 / 9

ที่ t= 200 ns	เมื่อ clk= ''	R= '' S= ''	ค่าเอ้าท์พุท Q =,	nQ =
ที่ t= 215 ns	เมื่อ clk= ''	R= '' S= ''	ค่าเอ้าท์พุท Q =,	nQ =
ที่ t= 250 ns	เมื่อ clk= ''	R= '' S= ''	ค่าเอ้าท์พุท Q =,	nQ =
ที่ t= 300 ns	เมื่อ clk= ''	R= '' S= ''	ค่าเอ้าท์พุท Q =,	nQ =
ที่ t= 315 ns	เมื่อ clk= ''	R= '' S= ''	ค่าเอ้าท์พุท Q =,	nQ =
ที่ t= 350 ns	เมื่อ clk= ''	R= '' S= ''	ค่าเอ้าท์พุท Q =,	nQ =
ที่ t= 400 ns	เมื่อ clk= ''	R= '' S= ''	ค่าเอ้าท์พุท Q =,	nQ =
ที่ t= 415 ns	เมื่อ clk= ''	R= '' S= ''	ค่าเอ้าท์พุท Q =,	nQ =
ที่ t= 450 ns	เมื่อ clk= ''	R= '' S= ''	ค่าเอ้าท์พุท Q =,	nQ =
ที่ t= 465 ns	เมื่อ clk= ''	R= '' S= ''	ค่าเอ้าท์พุท Q =,	nQ =

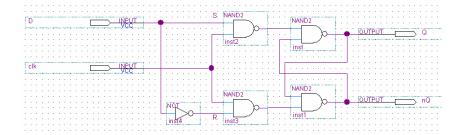
ข) จากผลการทดลองข้างต้นสามารถสรุปเป็นหลักการทำงาน หรือคุณ สมบัติของวงจร Gated SR Latch ได้คือ.....

Clk	S	R	Q(t+1)
0	Х	Х	
1	0	0	
1	0	1	
1	1	0	
1	1	1	

ค) สถานะ Q(t+1) ในตารางความจริง มีความหมายว่าอย่างไร

ลายเซ็นอาจารย์ผู้ควบคุม....../....../....../

- 6. ให้**ปิดโปรเจค**ที่สร้างในขั้นตอน 4-5 ก่อนที่จะทำการทดลองต่อไป
- 7. สร้างโปรเจคชื่อ "GatedDLatch" ขึ้นมาและให้เก็บไว้ในโฟลเดอร์เดียวกันกับโปรเจคที่สร้างตอนก่อนหน้า จากนั้นสร้างวงจรทดลองดังรูปที่ 7 ให้ใช้ชิพ EP3C10E144C8
- 8. ทำการคอมไพล์ให้เรียบร้อยและสร้าง Symbol file เพื่อเตรียมใช้งานในขั้นตอนถัดไป

9. สร้างไฟล์แสดงแผนภาพทางเวลา ดังรูปที่ 8 กำหนดค่าสำหรับแสดงผลจำลองการทำงานโดยให้

End Time = 0.5 us Grid Size = 1 ns

สัญญาณอินพุท clk ให้เป็นแบบนาฬิกา period 100 ns, offset 0

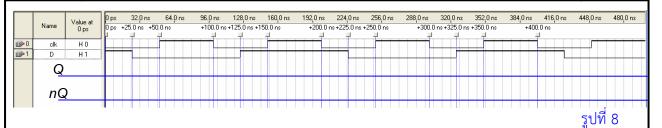
D ให้เป็นแบบนาฬิกา period 200 ns, offset 25,

จำลองการทำงานโหมด Functional mode บันทึกผลที่ได้ลงในรูปที่ 8

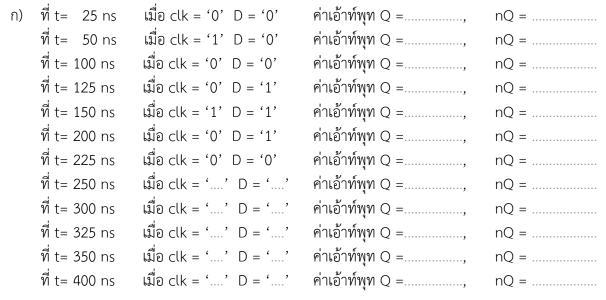
ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ

หน้า 5 / 9

ผลการทดลอง ให้สังเกตทุกจุดของเอ้าท์พุท Q และ nQ (not Q , $ar{ extbf{Q}}$) ที่มีการเปลี่ยนแปลง

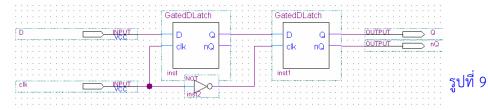
ข) เอ้าท์พุท Q จะเปลี่ยนค่าตามอินพุท D ก็ต่อเมื่อ clk มีค่าเท่ากับ จากผลการทดลองข้างต้นสามารถสรุปเป็นหลักการทำงานหรือคุณสมบัติของวงจร Gated D Latch ได้ดังนี้

clk	D	Q(t+1)
0	х	
1	0	
1	1	

ลายเซ็นอาจารย์ผู้ควบคุม...../...../....../

การทดลองตอนที่ 2 วงจร Flip-Flop

- 10. ให้**ปิดโปรเจค**ที่สร้างมาในขั้นตอนที่ 7-9 ก่อนที่จะทำการทดลองต่อไป
- 11. สร้างโปรเจคชื่อ "MasterSlaveDFF" ขึ้นมาและให้เก็บไว้ในโฟลเดอร์เดิม ทำการสร้างวงจรในรูปที่ 9 โดย ใช้อุปกรณ์ GatedDLatch จาก symbol file ที่ได้จากการทดลองในข้อ 7-9 ใช้ชิพ EP3C10E144C8 จากนั้นทำการคอมไพล์ให้เรียบร้อย

ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ

หน้า 6 / 9

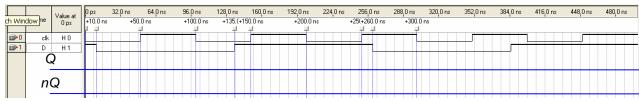
12. สร้างไฟล์แสดงแผนภาพทางเวลา กำหนดค่าสำหรับแสดงผลจำลองการทำงานให้มีค่า

End Time = 0.5 us Grid Size =

สัญญาณอินพุท clk ให้เป็นแบบนาฬิกา period 100 ns, offset 0

D ให้เป็นแบบนาฬิกา period 250 ns, offset 10 ns,

จำลองการทำงานโหมด Functional mode บันทึกผลที่ได้ลงในรูปที่ 10

หมายเหตุ : 1. สัญลักษณ์ '↑' หมายถึง มีการเปลี่ยนค่า จาก 0→1 ส่วน '↓'เปลี่ยนจาก 1→0 2. สัญลักษณ์ 🎆 ในกราฟของ Quartus II หมายถึงการไม่ทราบค่า (unknown) รูปที่ 10

สังเกตผลการทดลอง

ก)	ที่ t= 10 ns	เมื่อ clk = '0'	D = '0'	ค่าเอ้าท์พุท Q =,	nQ =
	ที่ t= 50 ns	เมื่อ clk = ' † '	D = '0'	ค่าเอ้าท์พุท Q =,	nQ =
	ที่ t= 100 ns	เมื่อ clk = ' ↓ '	D = '0'	ค่าเอ้าท์พุท Q =,	nQ =
	ที่ t= 135 ns	เมื่อ clk = '0'	D = '1'	ค่าเอ้าท์พุท Q =,	
	ที่ t= 150 ns	เมื่อ clk = ' 1 '	D = '1'	ค่าเอ้าท์พุท Q =,	nQ =
	ที่ t= 200 ns	เมื่อ clk = ' ↓ '	D = '1'	ค่าเอ้าท์พุท Q =,	nQ =
	ที่ t= 250 ns	เมื่อ clk = ' 1 '	D = '1'	ค่าเอ้าท์พุท Q =,	nQ =
	ที่ t= 260 ns	เมื่อ clk = '1'	D = '0'		
	ที่ t- 300 ns	เขื่อ dk = 'ҍ'	D - 'O'	ค่าเล้าท์พท () -	nO -

ข) เอ้าท์พุท Q เปลี่ยนเป็นค่าเดียวกันกับอินพุท D เมื่อ clk =

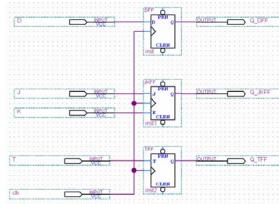
ค) จากผลการทดลอง ให้สรุปหลักการทำงานหรือคุณสมบัติ ของวงจร Master Slave D Flip-Flop ได้ดังนี้

1	1	•			
	 		clk	D	Q(t+1)
				х	
•••••	 •••••			0	
	 			1	

13. ให้**ปิดโปรเจค**ที่สร้างมาในขั้นตอนที่ 10-12

14. สร้างโปรเจคชื่อ "ALL_FLIP_FLOP" เก็บไว้ในโฟลเดอร์ เดิมสร้างไฟล์ชื่อเดียวกันกับโปรเจคขึ้นมาเก็บวงจรทดลอง ในรูปที่ 11 คอมไพล์ให้เรียบร้อย

> ในไลบรารี่ของ Quartus II อุปกรณ์ D Flip-Flop ใช้ชื่อเป็น dff อุปกรณ์ JK Flip-Flop ใช้ชื่อเป็น jkff อุปกรณ์ T Flip-Flop ใช้ชื่อเป็น tff

รูปที่ 11

ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ

หน้า 7 / 9

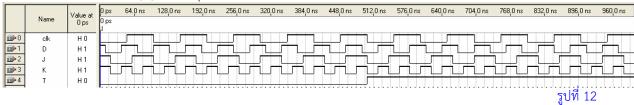
15. สร้างไฟล์แสดงแผนภาพทางเวลา กำหนดค่าสำหรับแสดงผลจำลองการทำงานโดยให้มีค่าดังกราฟในรูปที่ 12

End Time = 1.0 us Grid Size = 1 ns

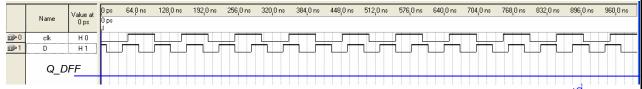
สัญญาณอินพุท clk ให้เป็นแบบนาฬิกา period 100 ns, offset 0 ns

- D ให้เป็นแบบนาฬิกา period 60 ns, offset 10 ns
- J ให้เป็นแบบนาฬิกา period 80 ns, offset 20 ns
- K ให้เป็นแบบนาฬิกา period 40 ns, offset 20 ns
- T ให้เป็นแบบนาฬิกา period 1000 ns, offset 0 ns

กราฟแสดงค่าสัญญาณอินพุท clk, D ,J, K, T

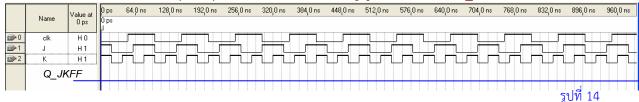

16 จำลองการทำงานโหมด Functional mode บันทึกผลที่ได้ลงในรูปที่ 13 -15 ผลจำลองการทำงานของ D Flip-Flop (เปรียบเทียบระหว่างสัญญาณ clk, D, Q DFF)

รูปที่ 13

ผลจำลองการทำงานของ JK Flip-Flop (เปรียบเทียบระหว่างสัญญาณ clk, J, K , Q_JKFF)

ผลจำลองการทำงานของ T Flip-Flop (เปรียบเทียบระหว่างสัญญาณ clk, T , Q_TFF)

รูปที่ 15

ผลการทดลอง หมายเหตุ : ให้ใช้สัญลักษณ์ '↑' แทนการ มีการเปลี่ยนค่า จาก 0→1 ส่วน '↓'เปลี่ยนจาก 1→0 ในการเขียนตารางความจริง

- ก) จากรูปที่ 13 ค่าของอินพุท D ไปปรากฏที่เอ้าท์พุท Q_DFF เมื่อ clk มีค่า......
- ข) จากผลการทดลอง สรุปหลักการทำงาน (คุณสมบัติ) หรือสมการ หรือ ตารางความจริงของวง จร Positive Edge Trig D Flip-Flop ได้ดังนี้

clk	D	Q(t+1)
	х	
	0	
	1	

ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ

หน้า 8 / 9

ค) จากรูปที่ 14 ค่าของเอ้าท์พุท Q_JKFF จะเกิดการเปลี่ยนแปลงเมื่อ clk มีค่า				
 ง) ให้เขียนความสัมพันธ์กันระหว่างสัญญาณ J K และ Q_JKFF โดยเขียนเป็น สมการหรือ ตารางความจริง 		clk J	κ	Q(t+1)
มหนายพรด พ.เร.เ น ผาเท <i>ก</i> รง				
		\vdash	H	
			Ш	
 จ) จากรูปที่ 15 ค่าของเอ้าท์พุท Q_TFF จะเกิดการเปลี่ยนแปลงเมื่อ clk มีค่า ถ้าสัญญาณ T = '0' ค่าของเอ้าท์พุท Q_TFF จะมีค่า ถ้าสัญญาณ T = '1' ค่าของเอ้าท์พุท Q_TFF จะการเปลี่ยนแปลงอย่างไร 				
ถ้าสัญญาณ T = '1' คาบของเอ้าท์พุท Q TFF จะมีค่าของเวลาใน 1 คาบ				
คิดเป็นจำนวนเท่าเมื่อเทียบกับ clk		มายเหตุ การ องสัญญาณแ		
ความถี่ของ Q_TFF คิดเป็นจำนวนเท่าเมื่อเทียบกับ clk			1	
ลายเซ็นอาจารย์ผู้ควบคุม		< ,,		\rightarrow
ม เอง เชย าง า ฮ อพู		<u>ิ สัญญาณ</u>	1 คาบ	

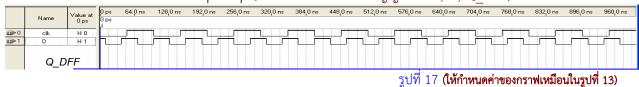
การทดลองตอนที่ 3 สร้างวงจร Flip-Flop ด้วยภาษา VHDL

- 17. ให้**ปิดโปรเจค**ที่สร้างมาในขั้นตอนที่ 10-16 ก่อนที่จะทำการทดลองต่อไป
- 18. เขียนภาษา VHDL ดังในรูปที่ 16 และ 18
 - a) ให้สร้างโปรเจคขึ้นให[้]ม ่สำหรับเก็บงาน Designed ของแต่ละรูป และเก็บไฟล์ไว้ในโฟลเดอร์เดิม ไฟล์เก็บชิ้นงาน (Designed file) ให้ใช้ชื่อ *****.VHD (ดูคำอธิบายในแต่ละรูป)
 - b) ทำการคอมไพล์ และจำลองการทำงานในโหมด Functional Mode ดังรูปที่ 17 และรูปที่ 19
 - c) เปรียบเทียบกับผลที่ได้จากการออกแบบด้วยวิธีการ เขียนด้วยวงจรลอจิก (การทดลองข้อที่1-16)
 - d) แจ้งอาจารย์ผู้สอนเพื่อตรวจผลการทดลอง ให้ครบทุกอุปกรณ์

ชื่ออุปกรณ์ : D Flip-Flop ชื่อโปรเจค : DFF_VHD ชื่อไฟล์ : DFF_VHD.vhd

LIBRARY ieee; USE ieee.std_logic_1164.all; ENTITY DFF_VHD IS PORT (D, clk : IN Q_DFF : OUT STD LOGIC: STD_LOGIC); ARCHITECTURE Behavior OF DFF_VHD IS **BEGIN** PROCESS (clk) **BEGIN** IF clk' EVENT AND clk = '1' THEN $Q_DFF \leftarrow D$; END IF END PROCESS: รูปที่ 16 END Behavior;

ผลจำลองการทำงานของ D Flip-Flop (เปรียบเทียบระหว่างสัญญาณ clk, D, Q DFF)

ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ

หน้า 9 / 9

LIBRARY ieee ; ชื่ออุปกรณ์ : D Flip-Flop with asynchronous USE ieee.std_logic_1164.all; ENTITY DFFasync_VHD IS ชื่อโปรเจค : DFFasync VHD PORT (D, Resetn, Clock : IN STD_LOGIC ; ชื่อไฟล์ : DFFasync VHD.vhd : OUT STD_LOGIC); END DFFasync_VHD; บันทึกผลการทดลอง ARCHITECTURE Behavior OF DFFasync_VHD IS ก) เปรียบเทียบผลการทดลองในรูปที่ 13 และรูปที่ 17 PROCESS (Resetn, Clock) **BEGIN** IF Resetn = '0' THEN Q <= '0'; ELSIF Clock'EVENT AND Clock = '1' THEN END PROCESS; END Behavior: รูปที่ 18 ผลจำลองการทำงานของ D Flip-Flop with asynchronous clear (clock, D, Q, Resetn) รูปที่ 19 (ให้กำหนดค่าของกราฟ D , clock เหมือนในรูปที่ 13) ข) อุปกรณ์ D Flip-Flop ที่มีการเพิ่มขาควบคุมชื่อ Resetn (ขาควบคุมนี้ทำงานเป็น asynchronous clear) ดัง รูปที่ 18 มีการทำงานที่แตกต่างจาก D Flip-Flop ในรูปที่ 16 อย่างไร ค) ขาควบคุมที่ทำงานแบบ asynchronous มีการทำงานอย่างไร ง) ขาควบคุมขาใดในอุปกรณ์ D Flip-Flop รูปที่ 11 มีหน้าที่เป็น asynchronous clear เช่นเดียวกันกับขา Resetn ของอุปกรณ์ในรูปที่ 18..... น.ศ. รู้ได้อย่างไร ให้อธิบายวิธีการพิสูจน์ว่าขาควบคุมที่ถูกกล่าวอ้างมานั้นทำหน้าที่เป็น asynchronous clear ลายเซ็นอาจารย์ผู้ควบคุม...../...../...../ งานมอบหมายท้ายการทดลอง (ให้เขียนลงบนกระดาษ A4 ที่มีเส้นบรรทัดและรวมใส่ท้ายเอกสารการทดลอง ส่งอาจารย์ผู้สอนในคราวถัดไป) 1) ให้สร้างอุปกรณ์ JK Flip-Flop โดยใช้ภาษา VHDL พร้อมทั้งพิสูจน์การทำงานด้วย timing diagram 2) ให้สร้างอุปกรณ์ T Flip-Flop โดยใช้ภาษา VHDL พร้อมทั้งพิสูจน์การทำงานด้วย timing diagram

ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ